

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 455/2025-57

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 2. [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], 3. [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], 4. [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a 5. [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Advokátska kancelária AŠTARY, s. r. o., Mariánske námestie 6, Žilina, proti postupu Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/117/2007 a proti postupu Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 16Co/254/2009, 16Co/47/2013, 16Co/494/2016, 16Co/7/2021, 16Co/63/2023 a 16Co/54/2024 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/117/2007 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 16Co/254/2009, 16Co/47/2013, 16Co/494/2016, 16Co/7/2021, 16Co/63/2023 a 16Co/54/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Zvolen **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/117/2007 konal bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **8 000 eur**, sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur** a sťažovateľom [REDAKOVANÉ] (narodenému [REDAKOVANÉ]), [REDAKOVANÉ] (narodenému [REDAKOVANÉ]) a [REDAKOVANÉ], **priznáva** finančné zadosťučinenie po **2 000 eur**, ktoré im **sú** Okresný súd Zvolen a Krajský súd v Banskej Bystrici **povinné** zaplatiť spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Zvolen a Krajský súd v Banskej Bystrici **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **2 920,51 eur** a zaplatiť ich spoločne a nerozdielne právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 455/2025-31 z 26. augusta 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov v konaniach označených v záhlaví. Sťažovatelia zároveň žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/117/2007 bez zbytočných prietahov a priznal každému z nich finančné zadostučinenie vo výške 20 000 eur, a to spoločne a nerozdielne okresným súdom a krajským súdom, ako aj náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka 1 (žalobkyňa 1) spolu so svojou sestrou [REDAKOVANÉ] (pôvodnou žalobkyňou 2) podali 28. augusta 2007 na okresnom súde proti žalovaným 1 a 2 žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu a o určenie, že spoluvlastnícke podiely na vymedzených nehnuteľnostiach v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], obci [REDAKOVANÉ] patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch [REDAKOVANÉ] (zomrelom [REDAKOVANÉ]) a [REDAKOVANÉ] (zomrelom [REDAKOVANÉ]). Žalobný petit žalobkyne po prevzatí právneho zastúpenia zmenili podaním doručeným okresnému súdu 3. apríla 2008.

3. Okresný súd o žalobe rozhodol prvým rozsudkom z 29. mája 2009 a určil, že vymedzené polovičné spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach patria do dedičstva po poručiťoch. O odvolaní žalovaných proti predmetnému rozsudku rozhodol krajský súd uznesením č. k. 16Co/254/2009-114 z 15. októbra 2009 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Okresný súd uznesením zo 17. júna 2010 pripustil, aby do konania na strane žalovaných vstúpili ďalší štyria účastníci.

5. Následne rozhodol okresný súd o žalobe druhým rozsudkom z 19. októbra 2012, ktorým opätovne určil, že vymedzené polovičné spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach patria do dedičstva po poručiťoch. O odvolaní žalovaných 1 a 2 proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd v poradí druhým uznesením č. k. 16/Co/47/2013-364 z 23. októbra 2013, ktorým rozsudok okresného súdu opätovne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Vzhľadom na to, že v dotknutom katastrálnom území [REDAKOVANÉ] v roku 2013 prebehli pozemkové úpravy, ktoré sa týkali aj sporných pozemkov, a so zreteľom na právne závery vyslovené v poradí druhom zrušujúcom uznesení žalobkyne (sťažovateľka 1 a pôvodná žalobkyňa 2) podaním

doručeným okresnému súdu 22. marca 2016 zmenili žalobný petit a prispôbili ho aktuálnemu stavu po pozemkových úpravách, a to v nadväznosti na závery znaleckého posudku č. 1/2015 vypracovaného znalcom pribratým do konania.

7. Tretím rozsudkom z 3. júna 2016 okresný súd žalobe v jej zmenenom znení opätovne vyhovel a zároveň rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Po vyhlásení rozsudku pôvodná žalobkyňa 2 (██████████) 6. júla 2016 zomrela. Proti rozsudku podali žalovaní 1 a 2 opäť odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 16/Co/494/2016-605 z 29. novembra 2018 rozhodol o pokračovaní v konaní s právnymi nástupcami (zákonnými dedičmi) zomrelej žalobkyne, a to s ██████████ (narodenou ██████████) a so sťažovateľom 5. Následne krajský súd rozsudkom č. k. 16/Co/494/2016-636 zo 17. januára 2019 zmenil rozsudok okresného súdu z 3. júna 2016 tak, že žalobu zamietol (výrok I), žalovaným 1 a 2 náhradu trov konania nepriznal (výrok II), žalobcom uložil povinnosť nahradiť žalovaným 3 a 4 trovy konania pred súdom prvej inštancie i trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III) a uložil žalobcom povinnosť zaplatiť trovy štátu v rozsahu 100 % (výrok IV). Zamietnutie žaloby odôvodnil krajský súd tým, že v priebehu konania boli sporné nehnuteľnosti dotknuté projektom pozemkových úprav, v dôsledku čoho žalovaní nadobudli vlastnícke právo k sporným pozemkom na základe právoplatného rozhodnutia pozemkového úradu ako správneho orgánu, a teda „originálnym“ spôsobom, každý z nich do svojho výlučného vlastníctva. Vlastnícke právo žalobcov aj pôvodné nehnuteľnosti zanikli z dôvodu konštitutívnych zmien a účinkov projektu pozemkových úprav.

8. Proti rozsudku krajského súdu zo 17. januára 2019 podali vtedajší žalobcovia (teraz sťažovatelia 1 a 5 a ██████████) dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2Cdo/33/2020 z 26. novembra 2020 tak, že rozsudok krajského súdu zo 17. januára 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu procesnej vady podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku spočívajúcej v tom, že odvolací súd založil spor na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom tieto iné právne závery boli pre rozhodnutie veci rozhodujúce, avšak krajský súd nesplnil tzv. manudukčnú (poučovaciu) povinnosť.

9. Po vrátení veci prebiehalo na krajskom súde opätovne odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 16Co/7/2021. V jeho priebehu 12. februára 2021 zomrela žalobkyňa ██████████, a preto krajský súd uznesením z 9. novembra 2022 rozhodol o pokračovaní v konaní s jej dedičmi, ktorými sú sťažovatelia 2 až 4. Následne krajský súd rozsudkom z 15. decembra 2022 rozsudok okresného súdu (okrem iného) zmenil tak, že žalobu v časti zamietol (presne vymedzil, vo vzťahu ku ktorým nehnuteľnostiam určeným rozsudkom súdu prvej inštancie ako patriacim do dedičstva po poručníkoch), vo zvyšku odvolanie žalovaných 1 a 2 odmietol a vo vzťahu k žalovaným 3 až 6 ponechal rozsudok okresného súdu nedotknutý. Žalovaným 1 a 2 náhradu trov odvolacieho konania a dovolacieho konania nepriznal. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 3. februára 2023. Proti časti tohto rozsudku podali sťažovatelia 3. apríla 2023 dovolanie, ktoré okresný súd ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti nepredložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie.

10. Od vrátenia veci z krajského súdu v januári 2023 rozhodoval okresný súd o trovách konania. Uznesením z 19. apríla 2023 bola žalovaným 1 až 6 uložená povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľom ako žalobcom trovy konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %.

O odvolaní žalovaných 1 až 6 proti tomuto uzneseniu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 16Co/63/2023-1072 z 21. decembra 2023 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

11. Následne okresný súd opätovne rozhodol o nároku na náhradu trov konania uznesením z 28. marca 2024 tak, že žiadnemu z účastníkov konania a ani štátu nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti uzneseniu podali odvolanie sťažovateľa, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 16Co/54/2024-1150 z 27. augusta 2024 tak, že ho čiastočne zmenil a sťažovatelia majú spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie na základe rozsudku okresného súdu z 3. júna 2016 proti žalovaným 3 až 6 v rozsahu 100 %; žalovaným 4 až 6 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %; sťažovateľom proti žalovanej 3 nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal; vo výrokoch, ktorými okresný súd rozhodol o trovách konania na súde prvej inštancie medzi sťažovateľmi a žalovanými 1 a 2 a o trovách štátu, ponechal rozhodnutie okresného súdu nedotknuté.

12. Po právoplatnosti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania sa okresný súd zameral na rozhodovanie o výške týchto trov. Uznesením z 27. novembra 2024 rozhodol o výške náhrady trov prvoinstančného konania sťažovateľov a výške náhrady trov odvolacieho konania sťažovateľov. Na základe podaných sťažností sťažovateľov, ako aj žalovaných 4 až 6 okresný súd uznesením z 25. februára 2025 svoje uznesenie z 27. novembra 2024 zrušil.

13. V ďalšom konaní okresný súd zistil, že žalovaná 3 zomrela 26. marca 2025, a preto uznesením z 26. mája 2025 rozhodol, že pokračuje v konaní s jej dedičmi. Následne opäť rozhodol o výške náhrady trov prvoinstančného a odvolacieho konania sťažovateľov uznesením z 19. júna 2025. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia 21. júla 2025 sťažnosť. O sťažnosti rozhodol okresný súd uznesením z 9. septembra 2025, ktorým rozhodnutie okresného súdu z 19. júna 2025 čiastočne zmenil a čiastočne ho ponechal nedotknuté. Po nadobudnutí právoplatnosti predmetného uznesenia bude spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

II.

Argumentácia sťažovateľov

14. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd posúdil dĺžku namietaného konania, ktoré sa začalo v roku 2007. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti je síce konanie vo veci samej (nateraz) právoplatne skončené (tak ako bolo aj v období od právoplatnosti predchádzajúceho rozsudku krajského súdu zo 17. januára 2019 do jeho právoplatného zrušenia uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2020), avšak (i) podaním dovolania sťažovateľov z 3. apríla 2023 (v poradí druhého) proti ostatnému rozsudku krajského súdu z 15. decembra 2022 sa vec posunula do štádia dovolacieho konania dosiaľ neukončeného, pričom spis zatiaľ ani nebol okresným súdom predložený najvyššiemu súdu, hoci od podania dovolania uplynuli vyše dva roky, (ii) a taktiež doteraz nebolo právoplatne rozhodnuté o trovách konania (o ich výške).

15. Vec sťažovateľov ako celok nie je možné považovať ku dňu podania ústavnej sťažnosti za ukončenú, konanie pred všeobecnými súdmi naďalej prebieha, a preto sťažovatelia namietajú neprímeranú dĺžku konania od podania žaloby 28. augusta 2007 dosiaľ. Uvedené podporujú poukazom na konkrétnu judikatúru ústavného súdu.

16. V súvislosti s procesným nástupníctvom sťažovateľov 2 až 5 v namietanom konaní sťažovateľa zdôrazňujú, že sťažovateľ 5 vstúpil do konania v dôsledku univerzálnej sukcesie ako dedič po pôvodnej žalobkyni 2 (██████████) v roku 2016. Sťažovatelia 2 až 4 vstúpili do konania v dôsledku univerzálnej sukcesie ako dedičia po ich právnej predchodkyni ██████████, ktorá bola ako dedička právnou nástupníčkou po pôvodnej žalobkyni 2 (██████████) a vystupovala ako žalobkyňa v posudzovanom konaní od roku 2016 (od úmrtia ██████████) do roku 2021, keď sama zomrela. Vychádzajúc z rozhodovacej praxe ústavného súdu, sťažovatelia si vo vzťahu k porušeniu označených práv uplatňujú celú dĺžku konania, teda aj dobu, počas ktorej sa konania zúčastňoval ich predchodca.

17. Vo veci sťažovateľov nejde o osobitne právne a fakticky zložitú vec, ale o vec patriacu do bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, o zložitosti veci nesvedčí samo osebe ani opakované rušenie pôvodných rozsudkov okresného súdu krajským súdom. Uvedené vypovedá skôr o neefektívnosti postupu vo veci, keď vo vzťahu k prvému rozsudku okresného súdu z 29. mája 2009 krajský súd vytkol vo svojom prvom kasačnom uznesení z 15. októbra 2009 zmätočnosť a nezrozumiteľnosť a vo vzťahu k druhému rozsudku okresného súdu z 19. októbra 2012 krajský súd konštatoval vo svojom druhom kasačnom uznesení z 23. októbra 2013 nedostatočné odôvodnenie, nedostatočné zistenie skutkového stavu a nesprávne právne posúdenie. Sťažovatelia sami svojím správaním nijako podstatne neprispeli k doterajšej dĺžke konania.

18. Už samotná dĺžka konania začatého podaním žaloby v roku 2007 (čiže pred 18 rokmi) je celkom zjavne neprimeraná a excesívna, znamenajúca *de facto* stav *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti) pre sťažovateľov. Vec je o to zarážajúcejšia, že samotná neprimeraná dĺžka konania priamo spôsobila aj (nateraz) neúspech sťažovateľov v spore proti žalovaným 1 a 2 z dôvodu vykonania projektu pozemkových úprav v dotknutom katastrálnom území v roku 2013, čiže počas konania (v období šiesteho roku po podaní žaloby). Ak by sa okresný súd a krajský súd pričínili o to, aby bolo konanie právoplatne skončené do roku 2013 (čiže do šiestich rokov od podania žaloby), žaloba by nemohla byť zamietnutá, ale muselo by jej byť právoplatne vyhovené v celom rozsahu. V posudzovanej veci tak došlo k značne absurdnej situácii, keď samotné prieťahy v konaní relevantne ovplyvnili aj (nateraz právoplatný) výsledok sporu ako taký, nepriaznivý pre sťažovateľov (vo vzťahu k žalovaným 1 a 2, ktorí jediní sa odvolali proti rozsudku okresného súdu z 3. júna 2016).

III.

Vyjadrenia všeobecných súdov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

19. Podpredsedníčka okresného súdu v podaní z 11. septembra 2025 uviedla, že celkovo vo veci sťažovateľov do jej právoplatného skončenia (3. februára 2023) bolo stanovených 14 pojednávaní. Okresným súdom bolo vo veci rozhodnuté tromi rozsudkami, proti ktorým boli podané odvolania a v rámci odvolacích konaní sa spis nachádzal na odvolacom súde od 18. augusta 2009 do 20. novembra 2009 (proti rozsudku z 29. mája 2009), od 18. januára 2013 do 27. novembra 2013 (proti rozsudku z 19. októbra 2012) a od 4. októbra 2016 do 27. februára 2019 (proti rozsudku z 3. júna 2016). Následne bolo podané dovolanie a spis bol doručený 23. júla 2019 dovolaciemu súdu, ktorý rozsudok odvolacieho súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a ten rozhodol

opätovne rozsudkom z 15. decembra 2022 a vec bola opätovne predložená okresnému súdu 18. januára 2023. Okresný súd teda spisom nedisponoval od 4. októbra 2016 do 18. januára 2023, t. j. spolu 6 rokov a 3 mesiace.

20. Rozsudok okresného súdu z 3. júna 2016 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2020 a rozsudkom krajského súdu z 15. decembra 2022 nadobudol právoplatnosť 3. februára 2023.

21. Po právoplatnom rozhodnutí vo veci rozhodoval okresný súd o náhrade trov konania. Uznesením z 19. apríla 2023 rozhodol o nároku na náhradu trov konania, proti čomu bolo podané odvolanie a spis sa z uvedeného dôvodu nachádzal na odvolacom súde od 28. júna 2023 do 18. januára 2024. V dôsledku zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu opäť rozhodol okresný súd uznesením z 28. marca 2024, proti ktorému bolo podané opäť odvolanie a odvolací súd vecou disponoval od 18. júla 2024 do 1. októbra 2024.

22. Zo záverov vnútornej revízie krajského súdu vykonanej v roku 2015 za preverované obdobie od 1. januára 2010 do 30. apríla 2015 vo veci sťažovateľov vyplýva, že neboli zistené subjektívne príčiny reštančnosti veci, súd konal bez prietáhov – dlhšie obdobie nečinnosti bolo zistené len v období od novembra 2010 do septembra 2011, keď súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci.

23. Je nesporné, že od podania žaloby (v roku 2007) až do právoplatného skončenia veci (3. februára 2023) ubehla doba 16 rokov, ktorú nemožno považovať za dobu primeranú na vybavenie a rozhodnutie veci. Je však nutné prihliadať na skutočnosť, že v danej veci bolo trikrát rozhodnuté okresným súdom, trikrát odvolacím súdom a dosiaľ jedenkrát dovolacím súdom. Takýto postup si vyžaduje nemalý časový priestor. Ďalej nemožno prehliadnúť, že po dobu 6 rokov a 3 mesiacov okresný súd vôbec nedisponoval predmetným spisom a túto skutočnosť nemožno ako nečinnosť v konaní pričítať na ťarchu okresného súdu. Rovnako nemožno opomenúť fakt, že po celú uvedenú dobu súdneho konania zo strany účastníkov konania (vrátane sťažovateľov) nebola podaná žiadna sťažnosť na prietahy či postup v konaní.

24. Na základe uvedeného s poukazom na obsah spisu (predloženú chronológiu úkonov) a vyjadrenie vo veci konajúcej sudkyne považuje okresný súd ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú.

25. Vo veci konajúca sudkyňa v pripojenom vyjadrení z 9. septembra 2025 uviedla, že spis nebol predložený dovolaciemu súdu z dôvodu, že od 13. apríla 2023 (keď bolo súdu doručené vyčíslenie trov) súd rozhodoval o trovách konania a čakalo sa na rozhodnutie o dedičstve po žalovanej 3, keďže bez právoplatného rozhodnutia súdu by dovolací súd spis vrátil ako predčasne predložený. Sudkyňa rozhodla o sťažnosti proti vyčísleniu trov konania 9. septembra 2025 a spis bude predložený na rozhodnutie dovolaciemu súdu po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

26. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj predseda krajského súdu v zastúpení jeho podpredsedníčky podaním z 11. septembra 2025, v úvode poukázal na skutočnosť, že aktuálne je konanie na okresnom súde a krajskom súde právoplatne skončené, a to ostatným rozsudkom krajského súdu z 15. decembra 2022. V podstatnom zhrnul priebeh odvolacích konaní vo veci sťažovateľov vrátane vydaných rozhodnutí odvolacieho súdu.

27. V súvislosti s procesným nástupníctvom sťažovateľov poukázal na to, že sťažovateľ 5 vstúpil do konania ako dedič po pôvodnej žalobkyni 2 () v roku 2016, sťažovatelia 2 až 4 vstúpili do konania ako dedičia po ich právnej predchodkyni (), ktorá bola ako dedička právnou nástupníčkou po pôvodnej žalobkyni 2 () a v konaní vystupovala od roku 2016 (od úmrtia) do roku 2021, keď zomrela.

28. Krajský súd uznáva, že konanie pred okresným súdom a krajským súdom je posudzované ako celok, preto samotná dĺžka konania začatého podaním žaloby v roku 2007 je celkom zjavne neprimeraná. Napriek tomu argument sťažovateľov, že ak by bolo konanie právoplatne skončené do roku 2013, žaloba by nemohla byť zamietnutá, neobstojí. Už v konaní pred okresným súdom po zrušení jeho v poradí prvého rozsudku sa žalovaní bránili tým, že práva k nehnuteľnostiam boli dotknuté ďalšou právnou zmenou, preto bolo práve na sťažovateľoch, aby predložili v tomto smere identifikáciu nehnuteľností tak, aby bol zosúladený stav zápisu v katastri nehnuteľností s právnym stavom, prípadne aby bolo vykonané znalecké dokazovanie. Taktiež nemožno súhlasiť s tým, že by sťažovateľmi tvrdené priefahy v konaní ovplyvnili aj výsledok sporu.

29. Vzhľadom na uvedené podľa názoru krajského súdu k porušeniu sťažovateľmi označených práv postupom krajského súdu nedošlo. Konečné rozhodnutie krajský súd ponecháva na zváženie ústavnému súdu, avšak v prípade záveru, že k porušeniu označených práv sťažovateľov došlo, aby ústavný súd zvážil dôvodnosť finančného zadosťučinenia.

III.3. Replika sťažovateľov:

30. Vzhľadom na obsah vyjadrení okresného súdu a krajského súdu bez ich obsahového vplyvu na rozhodovanie ústavného súdu v jeho jednotlivých aspektoch nepovažoval ústavný súd za potrebné vyzývať sťažovateľov na zaujatie stanoviska k daným vyjadreniam a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

31. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

32. Podstata námietok sťažovateľov je založená na tvrdení, že doterajšia ochrana ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priefahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote nie je zavinením okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní dostatočne rýchla a účinná.

33. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priefahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III.ÚS 154/06, II.ÚS 118/2019).

35. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III.ÚS 111/02, IV.ÚS74/02, III.ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

36. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva tiež to, že v prípade extrémnych prietáhov (prietahy, ktoré možno počítať v desiatkach rokov) už uvedené faktory strácajú význam, pretože ani právne či skutkovo najnáročnejšie spory nesmú trvať takú dlhú dobu, ktorá už predstavuje podstatnú časť ľudského života. Ústavný súd už mnohokrát vyslovil, že „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (pozri nález sp. zn. II. ÚS 17/2019, bod 32 a tam citované rozhodnutia) a že dĺžka konania počítaná v desiatkach rokov je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a už sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka takého konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 52/01, I. ÚS 582/2015, III. ÚS 169/2017, II. ÚS 17/2019).

37. Iba rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov. V obdobných prípadoch EŠLP tiež konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže byť príliš dlhé trvanie súdneho konania považované za zásah do práva na prístup k súdu a neodôvodnená absencia konečného rozhodnutia počas obzvlášť dlhého obdobia môže predstavovať až odmietnutie spravodlivosti (rozsudok vo veci Vassilios Athanasiou a ďalší proti Grécku z 21. 12. 2010, č. 50973/08, § 52).

38. V súvislosti s ústavným prieskumom postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, predložených príloh a vyjadrení okresného súdu a krajského súdu zhrnul, že napadnuté konanie začalo podaním žaloby 28. augusta 2007. V čase rozhodovania ústavného súdu je napadnuté konanie právoplatne skončené, a to rozsudkom okresného súdu z 3. júna 2016 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2020 a rozsudkom krajského súdu z 15. decembra 2022, ktorý nadobudol právoplatnosť 3. februára 2023. Okresný súd následne rozhodoval o trovách konania (o nároku na náhradu trov konania a o ich vyčíslení). Konečné rozhodnutie bolo vydané 9. septembra 2025. Po vyznačení právoplatnosti predmetného rozhodnutia bude spis predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní, ktoré bolo okresnému súdu doručené ešte 4. apríla 2023.

39. Predmetnú dĺžku konania je možné považovať už *prima facie* za extrémnu a za absolútne ústavne neakceptovateľnú a neospravedliteľnú (neobhájiteľnú) a sama osebe je dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania. Vzhľadom na takúto extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť ani tri východiskové kritériá na posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu. Napokon s uvedeným záverom nepolemizovali ani okresný súd a krajský súd, keď oba súdy vo svojich vyjadreniach k ústavnej s'ťažnosti pripustili, že celkovú dĺžku napadnutého konania nemožno považovať za primeranú.

40. K predĺženiu napadnutého konania prispel okresný súd tým, že dva jeho rozsudky boli zrušené odvolacím súdom a tretí bol odvolacím súdom zmenený. Taktiež v rámci rozhodovania o trovách konania bolo okresným súdom o nároku na ich náhradu rozhodované opakovane, keďže prvé rozhodnutie bolo odvolacím súdom zrušené a druhé rozhodnutie čiastočne zmenené. Aj krajský súd ako súd odvolací prispel k s'ťažovateľmi namietanej neprimeranej dĺžke napadnutého konania, keď v dôsledku podaného dovolania bolo jeho v poradí tretie uznesenie zrušené dovolacím súdom, v dôsledku čoho došlo k predĺženiu odvolacieho konania. Uvedené svedčí o neefektívnom, resp. nesprávnom postupe okresného súdu, ako aj krajského súdu. Sumarizujúc celkovú dĺžku konania, vo veci konal okresný súd približne 10 a pol roka, krajský súd 6 rokov a 3 mesiace a najvyšší súd 1 rok a 5 mesiacov.

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní došlo k vzniku zbytočných priet'ahov, a tým k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku nálezu, zohľadniac pri tomto primárnom aspekte rozhodovania aj okolnost', že štyria z piatich s'ťažovateľov sú univerzálnymi sukcesormi po iných osobách ako účastníkoch konania.

42. Z petitu ústavnej s'ťažnosti je zrejmé, že s'ťažovatelia namietajú v konaní pred ústavným súdom aj porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na základe toho, že okresný súd a krajský súd konali so zbytočnými priet'ahmi.

43. Ústavný súd už niekoľkokrát judikoval, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa strane konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradla celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostavajú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých strán v konaní, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou na fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu (m. m. I. ÚS 688/2014).

44. K s'ťažovateľom namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť predovšetkým v dôsledku extrémnej dĺžky napadnutého konania pred okresným súdom aj krajským súdom, ústavný súd poznamenáva, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlost' a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúvaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*).

45. Aplikujúc uvedené právne názory na vec sťažovateľov primerane, zároveň poukazujúc na skutočnosť, že táto vec je v čase rozhodovania ústavného súdu už právoplatne skončená (to platí bez ohľadu na podané dovolanie) a je už právoplatne rozhodnuté aj o trovách konania, je ústavný súd toho názoru, že uvedená aktualizácia stavu konania vyvoláva efekt splnenia účelu ústavnej sťažnosti, teda odstránenie právnej neistoty dotknutých osôb a konvalidáciu vo vzťahu k požiadavkám vyplývajúcim z podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to bez negatívnych konzekvencií k základu námietok sťažovateľov, ktorým bolo vyhovené. Rezumujúc všetky skutočnosti vo veci sťažovateľov, ústavný súd rozhodol tak, že postupom okresného súdu a ani krajského súdu v napadnutom konaní nedošlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a teda ústavný súd návrhu sťažovateľov v tejto časti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

46. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

47. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu), keďže vo veci bolo podané (ešte pred dvomi rokmi) dovolanie a spis je potrebné predložiť na rozhodnutie najvyššiemu súdu. Uvedené platí aj v prípade, ak po rozhodnutí dovolacieho súdu a vrátení veci okresnému súdu vznikne potreba vykonania určitých úkonov zo strany okresného súdu.

48. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Tak to je aj v prípade sťažovateľov, ktorí žiadajú finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 eur pre každého.

49. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

50. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy okresného súdu a krajského súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 8 000 eur s'ťažovateľke [REDAKOVANÉ] za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

51. Z dôvodu právneho nástupníctva s'ťažovateľov [REDAKOVANÉ] (narodeného [REDAKOVANÉ]), [REDAKOVANÉ] (narodeného [REDAKOVANÉ]), [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (body 16 a 27 nálezu) a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), je podľa názoru ústavného súdu dostatočne odôvodnený záver, že intenzita zásahu do označených práv a slobôd nemôže byť u právnych nástupcov identická s rozsahom porušenia práv a slobôd subjektov, ktoré sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku (m. m. ÚS 511/2014, III. ÚS 309/2015, I. ÚS 462/2019). Univerzálna sukcesia teda v tomto prípade (finančné zadost'učinenie) nezohráva rovnakú (plnohodnotnú) rolu tak, ako pri vyslovení porušenia práv s'ťažovateľov v primárne prietahovom kontexte (to platí aj pre výšku nároku u všetkých s'ťažovateľov, a to pri ústavnej s'ťažnosti podanej až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej v čase rozhodovania o trovách konania). Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, ako aj krajského súdu, resp. ich neefektívny postup v napadnutom konaní a rozsah porušenia označených práv s'ťažovateľov, ktorí sa subjektmi napadnutého konania stali až neskôr, považoval ústavný súd priznanie sumy 4 000 eur s'ťažovateľovi [REDAKOVANÉ] (od roku 2018) a po 2 000 eur s'ťažovateľom [REDAKOVANÉ] (narodenému [REDAKOVANÉ]), [REDAKOVANÉ] (narodenému [REDAKOVANÉ]) a [REDAKOVANÉ] (od novembra 2022, pričom konanie bolo právoplatne skončené vo februári 2023 a odvtedy okresný súd rozhodoval o trovách konania), za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia (každému zo s'ťažovateľov po 20 000 eur) ústavnej s'ťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

52. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia.

53. Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Úhradu trov konania priznal ústavný súd s'ťažovateľom v rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej s'ťažnosti). Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb; zníženie sa uplatní pri zastupovaní druhej a ďalšej osoby. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2025 predstavuje sumu 371 eur a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) v roku 2025 sumu 14,84 eur. Ústavný súd preto s'ťažovateľom priznal náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2025 pri zastupovaní piatich osôb vrátane dane z pridanej

hodnoty celkovo vo výške 2 920,51 eur a povinnosťou ich úhrady zaviazal spoločne a nerozdielne okresný súd a krajský súd (bod 4 výroku nálezu).

54. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

55. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu